

4.10.2018 Nr. 52
Uz _____ Nr. _____

**Zemkopības ministrijai
Eiropas Komisijai
Valsts kancelejai
Finanšu ministrijai
Satiksmes ministrijai
Labklājības ministrijai
Latvijas Pašvaldību savienībai
Komerčbanku asociācijai
Attīstības finanšu institūcijai Altum**

Par ārkārtas situāciju lauksaimniecībā ilgstoša sausuma dēļ

Pērnā gada rudens, kā arī šī gada pavasaris un vasara ļoti negatīvi ietekmēja Latvijas lauksaimniecību. Joprojām ir reģioni, kuros nokrišņi nav bijuši, vai bijuši nepietiekamā apmērā, tādēļ daudzviet šoruden sētie ziemāji nav attīstījušies, daļu ziemas rapša nācies pārsēt ar ziemas kviešiem, kas atstāj tiešu finansiālu triecienu arī uz nākamā gada ieņēmumiem. Pēc šī brīža aplēsēm graudaugu raža, salīdzinājumā ar pagājušo gadu, vidēji valstī samazinājusies par vismaz 50%, Kurzemē sasniedzot pat 70% ražas zudumu. Graudu cenu pieaugums nekompensē laika apstākļu radītos zaudējumus Latvijas lauksaimniekiem, jo ieņēmumi būs būtiski mazāki, ko ietekmē iegūtā graudu raža. Trūkst lopbarības, jo lopbarības kvalitātes graudu ir daudz mazāk nekā normālā ražas gadā un zāle mitruma trūkuma dēļ neizauga. Arī apdrošināšanās pret sausuma radītajiem riskiem pagaidām nav iespējama. Jebkura klimatisko apstākļu nobīde Latvijā pasliktina Latvijas lauksaimnieku iespējas ražot. Ražas zudumi sektoram ir milzīgi, un nav izdevies iegūt plānotos ieņēmumus, tāpat ir problēmas norēķināties ar piegādātājiem, notiek sarunas ar bankām par kredītmaksājumu atvieglojumiem.

2018. gada aprīlī, maijā un jūnijā Latvijas teritorijā nav bijis pietiekams nokrišņu daudzums, lai nodrošinātu normālu lauksaimniecības kultūraugu veģetāciju, ietekmējot augu attīstību un augšanu. Lauksaimniecības zemes ilgstoši bija izkaltušas, un kultūraugi novārguši vai pilnībā iznīkuši. Daudzās saimniecībās plānotā raža šogad netika iegūta, lai saimnieki būtu spējīgi norēķināties par savām saistībām ar kreditoriem. Uz kritisko situāciju sausuma dēļ norādījuši augļļu, ogu, dārzenļu un labības audzētāji. Ilgstošais sausums ietekmējis lopkopjus, kuri spiesti samazināt dzīvnieku skaitu, jo jau šobrīd trūkst barība ziemas periodam.

Šis pavasaris ir bijis viens no siltākajiem pavasariem Latvijas vēsturē, jo aprīlis ar vidējo gaisa temperatūru +7,8°C (2,1°C virs normas) kļuva par 3. siltāko novērojumu vēsturē, bet maijs ar +15,3°C

(3,9°C virs normas) pat par siltāko novērojumu vēsturē. Pavasara karstums paralēli dramatiskam nokrišņu trūkumam veicināja augsnes izžūšanu.

Pēc VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" sniegtās informācijas, visās novērojumu stacijās pavasara kopējais nokrišņu daudzums bija zemāks par normu. Ar vidējo nokrišņu daudzumu 80,7 mm, kas ir 34% zem sezonas normas, šī gada pavasaris kļuva par 21. gadsimta otro sausāko pavasari līdz šim, un 12. sausāko kopš 1924. gada.

Pēc Zemkopības ministrijas jūlijā veiktajām aplēsēm, Latvijas graudkopības, lopkopības un mežsaimniecības sektoram nelabvēlīgo laika apstākļu dēļ bija radušies 359 miljonu eiro zaudējumi. Septembra trešajā nedēļā biedrības „Zemnieku saeima” un biedrība „Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija” veiktie aprēķini rāda, ka pašreizējie saimniecību zaudējumi šogad sasnieguši jau vismaz 360,5 miljonus eiro. Ja pagājušajā gadā plānotā raža bija izaugusi, bet to nevarēja novākt plūdu dēļ, tad šogad ražas nav, un, piemēram, augkopībā, lauksaimniekiem radītie zaudējumi ir no 200 līdz 400 eiro uz hektāru. Graudu un rapša eksporta cenu pieaugums šajā gadā nevar kompensēt ieņēmumu samazinājumu, ko rada ražas kritums, platību struktūras izmaiņas, jo pērnā rudens lietavu dēļ tika sēti vasarāji, kas dod zemākas ražas.

Ilgstošā sausuma ietekmē ieņēmumu samazinājums no augļu, ogu, dārzeņu un kartupeļu produkcijas realizācijas šajā gadā varētu sasniegt vismaz 30 milj. euro. Tāpat klimatisko apstākļu dēļ ražotāju cenas dārzeņiem jau šobrīd ir par 30-40% augstākas nekā pērn septembrī, un nākotnē tās tikai pieaugs. Saskaņā ar provizoriskiem aprēķiniem sausuma radītie zaudējumi Latvijā lopkopībā ir vismaz 100,5 miljoni eiro, augkopībā zaudējumi pašlaik sasniedz 230 miljonus eiro.

Situācija ar sausumu ir kopēja un akūta Eiropas Savienības problēma, kam būs plašas un dramatiskas sekas. Eiropā tuvāko mēnešu laikā prognozējama problēma ar dzīvnieku labturības prasību ievērošanu lopbarības trūkuma dēļ. Daļā Eiropas valstu būs jāizkauj lopī, un jau šobrīd ir izveidojušās rindas uz kautuvēm divu līdz trīs mēnešu garumā. Radīsies gaļas pārprodukcija, kas savukārt ietekmēs gaļas cenas, tāpēc tuvākajos mēnešos paredzama krīze arī gaļas tirgū. Ja izvērtē situāciju citās valstīs, tad pēc pieejamās informācijas Somijas valdība nolēmusi atbalstīt savus lauksaimniekus, piešķirot tiem 90 miljonu eiro nacionālo atbalstu. Līdzīgi rīkojusies Zviedrija, lemjot par nacionālo atbalstu 120 miljonu eiro apmērā. Igaunijā ir paredzēts atbalsts lētu kredītresursu veidā lauksaimniekiem. Vācija paredzēts piešķirt 340 milj. eiro valsts atbalsts lauksaimniekiem. Lauksaimnieki ir vērsušies EK ar prasību pēc atbalsta, taču konkrēta atbilde līdz šim nav dota.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, biedrība “Zemnieku saeima” un biedrība „Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija” lūdz:

- ✓ Eiropas Komisiju kompensēt ilgstošā sausuma radītos zaudējumus Latvijas lauksaimniekiem;
- ✓ Eiropas Komisiju piemērot atvieglojumus zaļināšanas prasību izpildei (atcelt nosacījumu par ENP platībām, atcelt nosacījumu par 3 obligātajiem kultūraugiem);
- ✓ Ministru kabinetu izsludināt un Saeimu apstiprināt ārkārtas situāciju lauksaimniecībā ilgstoša sausuma dēļ;
- ✓ Zemkopības ministriju rast finansējumu sākotnējo saistību izpildei paredzēt ADSI maksājumu arī 2019. un 2020. gadā;
- ✓ Zemkopības ministriju izstrādāt apdrošināšanas mehānismu, kas paredzētu polisi ar kompleksu nozares risku klāstu;
- ✓ Finanšu ministriju atcelt akcīzes nodokli lauksaimniekiem paredzētajai dīzeļdegvielai līdz ES noteiktajam minimumam;
- ✓ Pašvaldību savienību aicināt pašvaldības samazināt NĪN maksājumus par LIZ sākot ar 2019. gadu;
- ✓ Satiksmes ministriju atcelt autoceļu lietošanas nodevu lauksaimniekiem;

Biedrība “Zemnieku saeima”

Reģ.Nr.: 40008042411,, Republikas laukums 2-916, Rīga LV-1010, tālrunis 67027044,
e-pasts: birojs@zemniekusaeima.lv, mājas lapa - www.zemniekusaeima.lv

- ✓ Eiropas Komisiju un Zemkopības ministriju nākamajā plānošanas periodā piešķirt lielākus līdzekļus meliorācijas un apūdeņošanas sistēmu ierīkošanai;
- ✓ Eiropas Komisiju palielināt de minimis limitu (no 15 tūkst. uz vismaz 30 tūkst. saimniecībai), aicinām Zemkopības ministriju pēc iespējas ātrāk virzīt šo procesu;
- ✓ Lauksaimnieku sadarbības partnerus (produkcijas uzpircējus, izejvielu piegādātājus, servisa sniedzējus u.t.t.) būt saprotošiem par radušos ārkārtas situāciju lauksaimniecības nozarē;
- ✓ Komercbankas rast iespējas un maksimāli nākt pretī lauksaimniekiem un lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām ar apgrozāmo līdzekļu piešķiršanu un kredītu pamatsummu atlikšanu;
- ✓ Altum programmā "Mazie aizdevumi lauku teritorijās" ļaut startēt arī saimniecībām, kuru apgrozījums ir līdz 150 tūkst. euro.;
- ✓ Altum ieviest lopu un sējumu apdrošināšanas polišu iegādes kreditēšanas programmu;
- ✓ Atļaut lauksaimniekiem pārfinansēšanos no izejvielu piegādātājiem un kooperatīviem uz Altum;
- ✓ Aicinām valsts uzraudzības iestādes mīkstināt prasības attiecībā uz lauksaimniekiem un lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām, mazināt kontroļu skaitu;
- ✓ Padarīt efektīvāku sistēmu atbilžu saņemšanai no Valsts Vides dienesta – ātrākas atļauju izsniegšana ūdens izmantošanai stādījumu laistīšanai;
- ✓ Labklājības ministriju atlikt darbaspēka nodokļu nomaksu;
- ✓ Iespēju ievest sezonālo darbaspēku lauksaimniecībā no ārvalstīm;

Zemnieku saeimas priekšsēdētājs

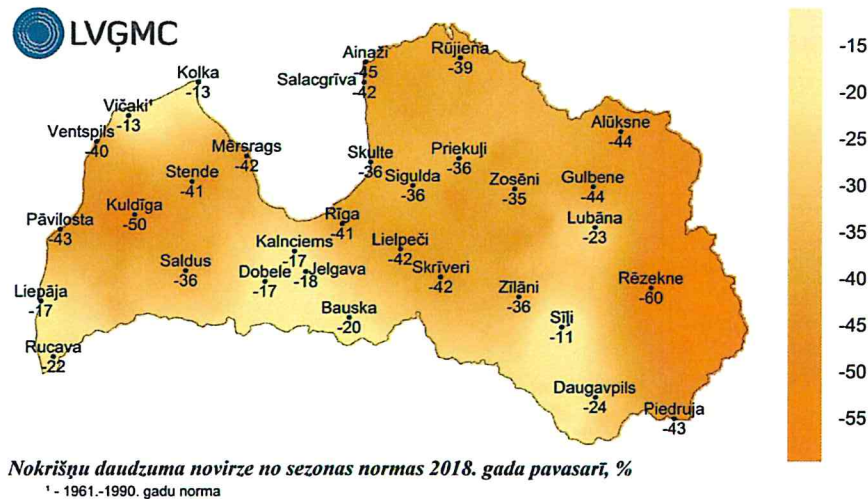
Juris Lazdiņš

Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas
valdes priekšsēdētājs

Indulis Jansons

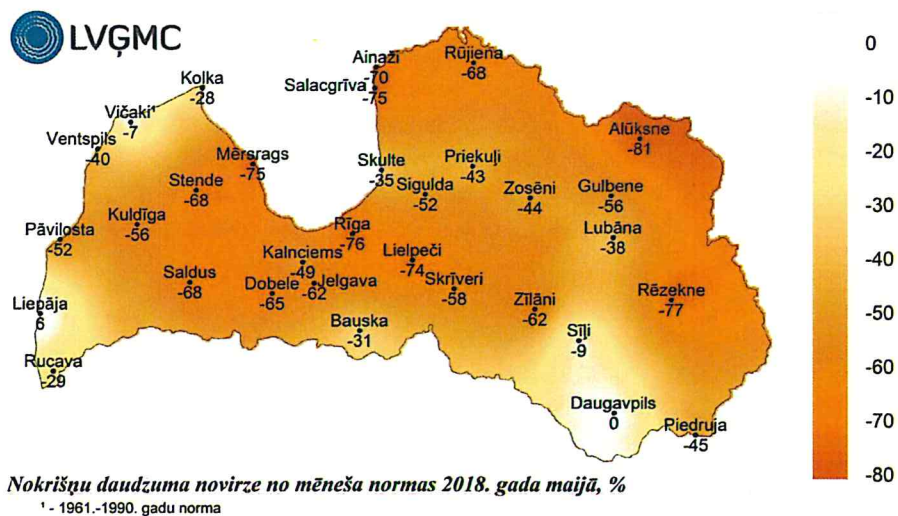
M. Trons, mob. 2980 5456

Pielikumā pievienojam nokrišņu kartes no VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs"

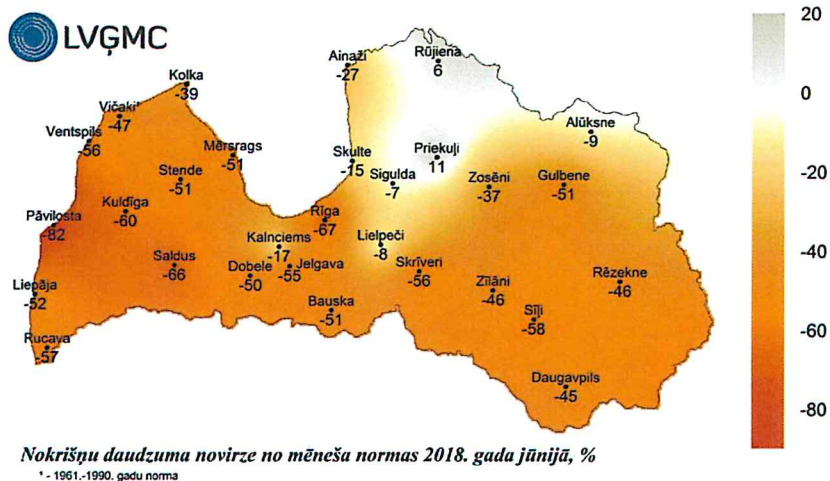
Maija mēneša apskats

Maija vidējā gaisa temperatūra Latvijā bija +15,3°C, kas ir 3,9°C virs mēneša normas, tādējādi šī gada maijs ir kļuvis par siltāko novērojumu vēsturē (kopš 1924. gada) un pirmo, kura vidējā gaisa temperatūra ir pārsniegusi +15°C. Mēneša minimālā gaisa temperatūra -0,4°C 6. maijā tika novērota Mērsragā, bet maksimālā gaisa temperatūra +30,1°C – 30. maijā Rucavā, kas ir jauns Latvijas 30. maija maksimālās gaisa temperatūras rekords. Kopumā maijā tika pārspēti 2 Latvijas un 25 novērojumu staciju diennakts un 1 novērojumu stacijas mēneša maksimālās gaisa temperatūras rekordi, bet atkārtoti tika 1 Latvijas un 1 novērojumu stacijas diennakts maksimālās gaisa temperatūras rekordi.

Jūnija mēneša apskats

Jūnija vidējā gaisa temperatūra Latvijā bija +15,8 °C, kas ir 1,0 °C virs mēneša normas. Mēneša maksimālā gaisa temperatūra +30,1 °C - 18. jūnijā Daugavpilī, kas bija arī jauns 18. jūnija maksimālās gaisa temperatūras rekords Daugavpilī. Kopumā jūnijā tika pārspēti 6 diennakts maksimālās un 2 diennakts minimālās gaisa temperatūras rekordus. Kopējais nokrišņu daudzums Latvijā jūnijā bija 43,9 mm, kas ir 40 % zem mēneša normas (73,3 mm). Visvairāk nokrišņu bija Priekuļos – 90,4 mm, bet vismazāk (11,4 mm) Pāvilostā.

Jūlija mēneša apskats

Jūlija vidējā gaisa temperatūra Latvijā bija +19,8 °C, kas ir 2,4 °C virs mēneša normas, tādējādi šī gada jūlijs kopā ar 2011. gada jūliju ir 3. siltākie novērojumu vēsturē (kopš 1924. gada). Mēneša maksimālā gaisa temperatūra +34,2 °C 30. jūlijā tika novērota Bauskā, kas ir arī jauns 30. jūlija maksimālās gaisa temperatūras rekords Bauskā un līdz šim augstākā Latvijā novērotā gaisa temperatūra šogad. Jūlijā Latvijā tika pārspēti Ainažu novērojumu stacijas absolūtais maksimālās gaisa temperatūras rekords, 1 dekādes un 20 diennakts maksimālās gaisa temperatūras rekordus. Kopējais nokrišņu daudzums Latvijā jūlijā bija 51,9 mm, kas ir 31 % zem mēneša normas (75,7 mm), tādējādi šis jūlijs kļuva par 2. sausāko jūlija mēnesi līdz šim 21. gadsimtā (sausākais ir 2006. gada jūlijs ar vidēji 18,6 mm). Visvairāk nokrišņu bija Piedrujā – 112,6 mm, bet vismazāk bija Kolkā (14,5 mm).

